

Cambridge Papers

CAPCANE ÎN COMBATEREA PERSECUȚIEI

Judd Birdsall

CAPCANE ÎN COMBATEREA PERSECUȚIEI

Judd Birdsall

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Decembrie 2018

Traducător: Elena Neagoe

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană
Areopagus

Timișoara 2020

Originally published in *Cambridge Papers* series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Pitfalls in combatting persecution
Volume 27, Number 4, December 2018.

© Judd Birdsall 2018

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK
www.jubilee-centre.org
Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune,
sub titlul

CAPCANE ÎN COMBATEREA PERSECUȚIEI

de Judd Birdsall,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara
Calea Martirilor nr. 104
www.areopagus.ro
în cooperare cu SALLUX

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de Sallux sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de Sallux, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației Sallux. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonator proiect:
Dr. Alexandru Neagoe

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în
limba română. Prima ediție în limba română.

Traducător: Elena Neagoe

Editor coordonator: Dr. Alexandru Neagoe

*Cu excepția unor situații când se specifică altfel, pentru
citatele biblice s-a folosit traducerea D. Cornilescu.*

*Orice reproducere sau selecție de texte din această
carte este permisă doar cu aprobarea în scris a
Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo
discrepanță între versiunea engleză și cea română,
versiunea engleză are întâietate.*

Rezumat

Un mare număr de creștini din Occident și-au investit în mod lăudabil timpul, banii și energia pentru a confrunța imensa provocare globală a persecuției religioase. Din nefericire, eficiența lor a fost limitată sau subminată de câteva greșeli comune. Această lucrare explorează șapte dintre aceste capcane și evidențiază principii creștine care ne ajută să contribuim la avansarea libertății religioase. Evidențind aceste pericole, scopul meu nu este să condamn vreo organizație anume sau vreo tactică anume, ci să recomand, mai degrabă, o promovare a libertății religioase mai bine analizată, mai cuprinzătoare și mai constructivă.

Introducere

Aflat recent într-o vizită la Basel, Elveția, pe când făceam o plimbare, s-a întâmplat să dau peste o placă memorială dedicată teologului protestant francez din secolul XVI, Sebastien Castellion. Gravată pe placă era faimoasa lui denunțare succintă a persecuției religioase: „să omori un om nu înseamnă să protejezi o doctrină, ci înseamnă să omori un om.”¹

Am stat jos pe o bancă lângă placa memorială ca să reflectez la viața lui Castellion și la moștenirea lăsată de el. În multe aspecte, el a avut o existență tragică. A avut o ceartă cu Calvin și și-a pierdut poziția de Rector al Colegiului Geneva. În ciuda faptului că era unul dintre cei mai promițători intelectuali din Europa, Castellion a fost redus la sărăcie lucie, fiind nevoit să cerșească pentru a-și hrăni familia. Datorită faptului că a apărut toleranța, a fost defăimat de critici și cenzurat de către autoritățile municipale. După ce a murit la Basel, dușmanii săi i-au exhumat trupul și l-au ars, iar cenușa au împrăștiat-o ca să nu mai rămână nicio urmă din el. A fost persecutat chiar și după moarte!

Chiar dacă trupul i-a fost distrus, ideile lui Castellion – în special pledoaria sa pentru toleranță și guvernare limitată – au continuat să trăiască și au câștigat teren. Afirmatia lui, controversată pe vremuri, că autoritățile civile nu ar trebui să pedepsească persoanele care au convingeri teologice divergente, a fost luată de bună în Occident. Ca și cum ar sublinia victoria pe termen lung a angajamentului lui Castellion față de toleranța și libertatea religioasă în Europa, placa sa memorială se află vizavi de o veche biserică protestantă care este închiriată actualmente de comunitatea sârbilor ortodocși din Basel.

Atunci când ne gândim la persecuție continuă în afara comunității democrațiilor liberale – la creșterea din Vest atât a populismului de dreapta care stigmatizează minoritățile etno-religioase, cât și a ideologiilor de stânga care au „fobie” față de convingerile tradiționale – ni se reamintește că mai aveam nevoie de mult progres până ajungem să trăim în lumea în care viziunea lui Castellion să fie deplin actualizată.

Îl putem considera pe Castellion ca model creștin de continuare a luptei pentru libertate religioasă. Castellion a trăit și a scris într-un context sociopolitic foarte îndepărtat de al nostru. Pentru noi, provocarea nu este felul în care sunt tratați ereticii creștini, ci cum să trăim în pace într-o mare diversitate de etnii, naționalități, ideologii și moralități. Și totuși, la Castellion găsim multe argumente și principii permanente pe care le putem aplica eforturilor creștine de a avansa pluralismul și respectul.

Vedem toate acestea manifestate în cea mai cunoscută lucrare a lui Castellion, *Concerning Heretics, Whether They Are to Be Persecuted*, publicată ca răspuns la executarea teologului anti-trinitarian Miguel Servet în Geneva. Apelând la

Scriptură, la tradiția creștină, la rațiune și la experiență, Castellion demonstrează că protejarea conștiinței în fața coerciției este o datorie morală și o facere de bine. El folosește nenumărate pasaje biblice și texte teologice pentru a construi un argument conform căruia persecutarea ereticilor este incompatibilă cu exemplul și învățătura lui Cristos, care este împlinirea Legii vechi-testamentare. El observă că, paradoxal, Însuși Domnul Isus a fost omorât pe nedrept, fiind considerat eretic.

Nu doar ereticii creștini merită libertate. Castellion susține că respectarea libertății evreilor și musulmanilor este o extindere logică a eticii nou-testamentare, în special a îndemnului apostolului Pavel din Romani 14 prin care le spune romanilor să nu-i privească „cu dispreț” pe cei a căror conștiință îi îndeamnă la convingeri și practici divergente. Mărinimia lui Castellion este demnă de emulație în zilele noastre. Deși este ușor să susții drepturile comunității din care faci parte, este mult mai greu să promovezi toleranța față de grupurile care inspiră frică generală și sunt considerate drept dușmani politici sau religioși.

Castellion era convins că impunerea conformității religioase nu generează armonie socială. El susține că „o investigare atentă va dovedi că acuzatorii au fost întotdeauna cauza multor necazuri mari.”² Castellion citează exemplul orașului Constantinopol, un oraș cu religii diverse, unde cele trei religii care se trăgeau din Avraam „trăiau în pace, lucru care nu era posibil dacă exista persecuție.”³

Din fericire, există mulți campioni ai libertății religioase și ai altor drepturi ale omului din secolul XXI care duc mai departe moștenirea lăsată de Castellion – argumentare erudită, mărinimoasă și bine ancorată biblic și teologic. Din păcate, sunt

Însă și prea multe exemple de creștini care sunt departe de modelul lui Castellion. Ei încearcă să susțină libertatea în moduri ineficiente, chiar contraproductive. În anii de când lucrez în domeniul drepturilor de conștiință, mai întâi ca diplomat la Biroul de Libertăți Religioase din Departamentul de Stat al SUA, iar acum ca director al unui centru de cercetare și studii internaționale de la Universitatea din Cambridge, am văzut numeroase exemple despre cum să nu combați persecuția.

În această lucrare voi explora șapte dintre cele mai comune și problematice capcane în combaterea persecuției. Scopul meu în evidențierea acestor pericole nu este să condamn vreo anumită organizație sau abordare tactică, ci să recomand o promovare a libertății religioase care să fie mai bine gândită, mai integrativă și mai constructivă. Aș vrea să văd cum creștinii pun umărul la construirea unei lumi în care nimeni să nu fie omorât – sau maltratată, sau lipsit de privilegii – datorită convingerilor sale.

Capcana 1: ignorarea problemei persecuției

Chiar dacă evidențiez câteva capcane în care i-am văzut pe creștini împiedicându-se atunci când încercau să combată persecuția, trebuie recunoscut de la început că ignorarea problemei este încă o chestiune majoră. În rândul creștinilor, inacțiunea voită poate proveni din perspectiva milenistă că persecuția este un vestitor al escatonului și, prin urmare, nu poate fi oprită sau poate proveni de la convingerea că persecuția te poate îmbogăți spiritual, așa încât ea nu ar trebui să fie oprită. Indiferent de motiv, cea mai mare capcană care ar trebui evitată este să nu faci nimic.⁴

În volumul recent co-editat, *Under Caesar's Sword*, Dan Philpott și Tim Shah observă:

Majoritatea creștinilor din lume ... au prea puțină experiență directă cu represiunea religioasă intensă care îi cuprinde tot mai mult pe frații lor creștini ... Acest decalaj experiențial explică deficitul de atenție al Occidentului față de provocarea globală masivă a persecuției religioase în general și a persecuției față de creștini în particular.

Pentru a contracara acest deficit de atenție, trebuie să luăm în serios învățătura Noului Testament despre biserica locală și cea universală ca fiind un singur trup spiritual. Pavel scrie în 1 Corinteni 12:26 „Dacă suferă un mădular, toate mădulele suferă împreună cu el.” Câțiva prieteni de-ai mei din Washington, DC au fondat o organizație neguvernamentală care se numește OneBody [*n.tr. UnSingurTrup*] pentru „a organiza întâlniri de rugăciune pentru biserica persecutată.”⁵ Există multe alte eforturi ale creștinilor din lumea întreagă care subliniază apartenența noastră la un singur trup. Acești oameni ar trebui lăudați.

Cu toate acestea, aș vrea să spun câteva cuvinte de precauție. În primul rând, creștinii din Vest ar trebui să evite să se vadă ca nobili eliberatori ai fraților lor mai puțin luminați. Combaterea persecuției nu este povara albilor din zilele de pe urmă. Fiecare națiune se luptă într-o oarecare măsură să gestioneze diversitatea religioasă, iar aceste principii de gestionare devin posibile și sustenabile doar atunci când sunt asumate din interiorul națiunii. Acestea fiind spuse, cei care suntem creștini occidentali ar trebui să recunoaștem că avem ocazia de a ne smeri și de a administra cu grijă bogăția și puterea noastră relativă pentru a utiliza eficient și a întări eforturile indigene de reformă.

În al doilea rând, creștinii ar trebui să fie atenți să nu dea impresia că fiecare congregație sau creștin individual trebuie să facă din combaterea

persecuției (sau din oricare altă cauză valoroasă) cea mai importantă prioritate și că cei care nu o fac au deficiențe spirituale. Din nou, trebuie să ne uităm la metafora „trupului”. În Romani 12:4, Pavel spune: „Căci după cum într-un trup avem mai multe mădulare, și mădularele n-au toate aceeași slujbă.”

Capcana 2: exagerarea problemei

Într-un efort bine-intenționat de a atenua acest deficit de atenție și de a îndemna la acțiune, unii susținători ai libertății religioase exagerează problema sau oferă relatări extrem de imprecise care nu reprezintă corect scala și severitatea persecuției împotriva creștinilor într-un context dat. Auzim deseori relatări precum: „creștinii din țara X sunt bătuți, întemnițați și omorâți pentru credința lor.” Astfel de afirmații sunt deseori adevărate până la un punct, dar pot da impresia că toți creștinii din țara respectivă suferă aceeași soartă sau că sunt într-un pericol iminent de a suferi aceeași soartă. Un astfel fel de limbaj reușește mai mult să adune fonduri decât să atenueze persecuția.

Câteva organizații încearcă să măsoare amploarea persecuției cu date cantitative precise, însă, dacă nu sunt mânuite cu grijă, aceste eforturi pot exacerba problema exagerării. De exemplu, Pew Research Center din Washington, DC, produce un studiu foarte apreciat legat de condițiile de libertate religioasă globală, iar în cel mai recent raport arată că 83% din populația lumii trăiește în țări cu restricții mari și foarte mari în ceea ce privește religia. Însă, dacă nu se examinează atent definițiile, metodologia și avertismentele narrative prezentate de Pew Research Center, se poate ajunge la concluzia că majoritatea oamenilor de pe glob se confruntă cu persecuția activă.⁶

În 2018, am avut privilegiul să lucrez cu o echipă internațională de cercetători la raportul anual al Parlamentului European cu privire la libertatea religioasă sau de convingere.⁷ Concluzia principală în urma acestui exercițiu este că e foarte dificil să măsoari fenomenul extrem de complex și de contestat al persecuției și intoleranței religioase. Cifrele pot deruta la fel de mult pe cât pot clarifica. Având în vedere această dificultate, susțin că, dacă e să greșim, e mai bine să o facem de partea modestiei și precauției. Este mai bine să înțelegem severitatea persecuției decât să riscăm să exagerăm problema. Miza este promovarea libertății religioase credibile. Regimurile abuzive se tem de verificarea publică și caută oportunități să submineze credibilitatea celor care promovează libertatea religioasă. Într-o lume inundată de fake news și dezinformare, creștinii trebuie să fie oamenii adevărului și ai integrității. Așa cum ni se amintește în Proverbe 16:11, „Cântarul și cumpăna dreaptă vin de la Domnul.”

Capcana 3: subiectivitate necritică

Legată de capcana 2, o prea mare parte din literatura activistă despre persecuție nu numai că exagerează problema, ci și demonstrează o subiectivitate necritică și o credulitate față de anumite grupuri favorizate – organizații creștine și creștini persecutați.

În timpul cât am lucrat la Departamentul pentru Libertate Religioasă am învățat să fiu circumspect când venea vorba să invit colegi din Departamentul de Stat la întâlniri pe care le aranjasem cu organizații religioase activiste. Prea adesea activiștii au prezentat o imagine care era parțială, de natură anecdotică, neverificată, depășită, senzațională sau părtinitoare din punct de vedere politic. Una dintre colegile din departamentul meu

mi-a spus în față că ea nu urmărește rapoartele de persecuție dacă nu vin din partea uneia dintre organizațiile seculare importante de drepturile omului datorită faptului că nu are încredere în grupurile care luptă pentru libertatea religioasă. Această colegă era părtinitoare în legătură cu grupurile religioase – așa cum sunt și unele organizații majore de drepturile omului care acordă prea puțină atenție abuzurilor față de libertatea religioasă – dar preocuparea ei pentru credibilitate era bine fondată.

O altă chestiune delicată este credibilitatea acordată relatărilor făcute de către persoanele persecutate. Este de o importanță critică să le auzim poveștile. Este foarte important și să ascultăm în mod critic. Ele oferă relatări intense, nefiltrate, la prima mână ale unor experiențe de suferință pentru credință. Relatările, însă, pot fi și nenuanțate, super-spiritualizate și foarte colorate de antagonismul cu care s-au confruntat. Aceasta este în mod special situația grupurilor din diaspora occidentală care folosesc lupta pentru apărarea drepturilor omului pentru a purta bătălia care s-au terminat cu decenii în urmă. Rareori creștinii din Vest înțeleg că creștinii persecutați pot contribui la tensiunile sociale și la ostilitatea față de autorități. Proiectul *Under Caesar's Sword* [n.tr. *Sub Sabia lui Cezar*], un studiu global de trei ani despre răspunsurile creștinilor față de persecuție, a descoperit că este mai probabil ca evanghelicii și penticostalii să sufere persecuție în comparație cu alte alte comunități creștine, parțial datorită stilului lor de evanghelizare și de opoziție față de societăți și față de guvernele lor.⁸ Este, bineînțeles, dreptul lor să evanghelizeze și să practice o opoziție pașnică. Însă raportul produs de echipa de cercetare de la *Under Caesar's Sword* recomandă ca „bisericele persecutate să evite să ofenseze în

mod inutil și să atragă persecuția «ce poate fi evitată».”⁹

Autorii au pus „ce poate fi evitată” între ghilimele pentru că trebuie să fim atenți să nu cădem în capcana de a da vina pe victimă. Asta ar vrea să facem guvernele represive și comunitățile religioase monopoliste. Persecuția este întotdeauna din vina celui care persecută. Însă evaluarea obiectivă a relatărilor la prima mână este o parte esențială a unui studiu atent și a prezentării faptelor de pe teren. Atât cel persecutat, cât și avocații lui ar trebui să țină seama de 1 Petru 2:12 care ne învață: „Să aveți o purtare bună în mijlocul Neamurilor, pentru ca în ceea ce vă vorbesc de rău ca pe niște făcători de rele, prin faptele voastre bune, pe care le văd, să slăvească pe Dumnezeu în ziua cercetării.”

Capcana 4: neglijarea persecuției necreștinilor

Mai rea decât subiectivismul față de creștinii persecutați este ignorarea situației necreștinilor persecutați. Așa cum am văzut la prima capcană, este cu totul potrivit ca noi, creștinii, să avem o preocupare specială – dar nu lipsită de critică (vezi capcana 3) – față de membri ai trupului lui Cristos care sunt tratați greșit. Totuși, această preocupare specială nu ar trebui să aibă ca rezultat o lipsă de preocupare față de necreștini.

Am observat două modalități principale de manifestare a accentului major pe persecuția creștinilor și de ignorare simultană a persecuției necreștinilor. În primul rând, prea adesea creștinii încearcă să arate că ei sunt cea mai persecutată comunitate religioasă. Probabil că este adevărat, având în vedere că religia creștină este cea mai mare și mai răspândită de pe glob. Și ce dacă? Orice asalt asupra libertății de conștiință a oricărei

persoane este un afront adus perspectivei creștine asupra demnității umane. Acest accent ne poate determina, de exemplu, să pierdem din vedere faptul că musulmanii sunt primele victime ale terorismului islamic și ale represiunii din țările majoritar musulmane.

Observația aceasta ne conduce la cea de-a doua problemă: considerarea integrării islamului ca parte a sistemului de guvernare, în multe țări majoritar musulmane, ca fiind un motiv de îngrijorare doar pentru creștini și pentru alte minorități. Un diplomat american mi-a spus cândva că libertatea religioasă „nu este o chestiune majoră” în Afganistan pentru că țara este 99% musulmană. Însă datorită faptului că apostazia și blasfemia sunt ofense capitale în Afganistan, peste 99% din populație nu este liberă să-și schimbe sau sa-și critice religia. Aceea este o problemă *majoră*. Afganistanul nu va deveni niciodată o democrație liberală prosperă – și va continua să întrețină radicalismul violent – dacă restricționează libertatea umană într-un asemenea mod fundamentalist.

Există motive principiale și pragmatice pentru care creștinii ar trebui să apere drepturile necreștinilor. La nivel de principiu, creștinii cred că orice om este creat după chipul lui Dumnezeu. În cuvintele Papei Benedict XVI:

Dreptul la libertatea religioasă este înrădăcinat în însăși demnitatea persoanei, a cărei natură transcendentară nu ar trebui să fie ignorată sau trecută cu vederea. Dumnezeu i-a creat pe bărbat și pe femeie după chipul și asemănarea Sa (Gen. 1:27). Din acest motiv, fiecare persoană este înzestrată cu dreptul sacru la o viață deplină, inclusiv din punct de vedere spiritual.¹¹

La nivel pragmatic, Benedict observă că „libertatea religioasă este o armă autentică a păcii,” iar un

colectiv mare de cercetători a arătat că libertatea religioasă contribuie la stabilitate și armonie socială.¹² Așa cum observa Castellion acum cinci sute de ani: „acolo unde nu există persecuție, totul este liniștit, în ciuda diversității religioase.”¹³ Promovarea libertății religioase creștine care îi neglijează pe necreștini este prin urmare subcreștină și mioapă.

Capcana 5: imitarea persecutorilor creștinilor

O altă modalitate de a ne submina credibilitatea promovării libertății religioase este imitarea retoricii guvernanților autoritari și a actorilor neguvernamentali monopoliști. Ei susțin deseori că toți creștinii, sau cel puțin anumite tipuri de creștini, sunt agenți ai influențelor străine sau ai civilizațiilor rivale și nu pot fi cetățeni loiali, așa încât nu li se poate garanta același nivel de privilegiu social și protecție legală. Din păcate, același tip de argument este deseori folosit împotriva musulmanilor de către politicienii creștini și de către liderii societății civile din Occident.

În 2009, kongresmenul american Trent Franks a oferit un exemplu grăitor. La vremea respectivă, Franks era copreședinte la grupul operativ pentru Libertate Religioasă Internațională din cadrul Congresului și a cerut o investigație cu privire la infiltrarea unei conspirații musulmane în guvernul american. Această problemă a devenit mai acută în SUA sub președinția lui Trump, când mulți pastori creștini și lideri politici au aruncat vorbe răutăcioase la adresa musulmanilor și a credinței lor. Ipocrizia nu trece neobservată. Urmărind crearea de către Departamentul Justiției a unui grup operativ pentru Libertatea Religioasă care să combată „persecuția” din America, comedianul Stephen Colbert a glumit spunând: „Oh, asta ar

putea constitui un mare obstacol în interdicțiile lor față de musulmani”.

Am observat o dinamică similară în Europa. În Ungaria, de exemplu, în 2016 guvernul a creat un departament care să ajute creștinii persecutați din Orientul Mijlociu în timp ce împrăștia și denigra refugiații musulmani care fugeau tocmai de acea instabilitate și represiune. Premierul Ungariei Viktor Orban i-a numit pe imigranții musulmani „invadatori” și a jurat să protejeze Europa de „rugina” imigrării. Pentru siguranță, imigrarea – în special la scara experimentată în Europa în ultimii ani – ridică o mulțime de întrebări legate de resursele statului, de coeziunea socială, de identitatea națională și de o serie de alte probleme întrețesute. Problemele sunt mai dificile atunci când vine vorba de imigrarea din țări și comunități religioase care nu au nicio experiență în materie de libertate religioasă adevărată. Formularea politicilor de imigrare care să fie și pline de compasiune și strategice necesită discernământ și prudență. Este imprudent și extrem de periculos să ațâți frica și să hrănești tensiunile.

În Occident, poate fi avantajos politic să faci țapi ispășitori din anumite grupuri minoritare, însă nu trebuie să uităm că noi, creștinii, reprezentăm o minoritate în 71 de țări. Facem viața acelor creștini mai grea atunci când tratăm greșit minoritățile în Occident. Dacă dorim libertatea religioasă pentru noi înșine și pentru ceilalți credincioși, ar trebui ca și noi să răspundem la fel față de alții. Afirmarea expertului în libertate religioasă Chris Seiple este un ecou al afirmației lui Castellion că un om poate fi ortodox într-o cetate și eretic în alta: „Toți ar trebui să credem într-o oarecare formă a Regulii de Aur, chiar și numai pentru faptul că undeva reprezentăm o minoritate.”¹⁴

Capcana 6: „complexul persecuției” în Occident

Există o tendință printre creștinii din Occident să își prezinte propria experiență legată de o discriminare legală minoră sau marginalizare socială – sau de pierderea privilegiului social relativ – ca fiind asemănătoare cu represiunea brutală pe care creștinii o experimentează în alte părți ale lumii. Cred că există ce puțin trei factori care contribuie la aceasta. În primul rând, puterea demografică și politică a creștinismului descrește incontestabil în multe țări vestice. În al doilea rând, am văzut o creștere a așa numitei culturi a victimizării în Vest, unde statutul social nu este dobândit prin performanță și onoare, ci prin marginalizare și opresiune percepută. În al treilea rând, există o tentație a creștinilor din Occident să dorească să aibă parte de stima acordată creștinilor persecutați din alte părți ale lumii.

Cu siguranță, creștinii din Vest se confruntă cu anumite probleme îngrijorătoare. Există presiuni sociale și legale tot mai mari, în special în legătură cu libertatea de a menține și a manifesta convingeri creștine legate de viață, sexualitate, gen și căsătorie. Un studiu din 2015 arată că 70% dintre evanghelicii albi din America cred că creștinii sunt discriminați la fel de mult ca orice alt grup din Statele Unite.¹⁵ Așa cum observa profesorul de jurisprudență de la Universitatea din Bristol, Julian Rivers, în Occident „reglementarea administrativă crescândă și sentimentul general de disonanță culturală se hrănesc reciproc pentru a crea un sentiment de persecuție tot mai severă.”¹⁶

Și totuși, a avea un sentiment de persecuție este oare totuna cu a fi realmente persecutat? Noul Testament folosește cuvântul tradus prin „persecuție” (*dióghmos* în limba greacă) pentru a acoperi o multitudine de forme ale ostilității. Cu toate acestea, în limbajul contemporan cuvântul

„persecuție” este un termen cu mare încărcătură, mai ales pentru cele mai severe cazuri. Knox Thames, consilier senior pe probleme legate de minorități religioase la Departamentul de Stat al SUA, susținea în cartea sa publicată în 2009 că o folosire prea lejeră a noțiunii de „persecuție”, pentru a se referi la orice abuz al libertății religioase, „nu face altceva decât să ieftinească termenul și să diminueze impactul atunci când descrii o situație de persecuție reală, împiedicând eficiența apărătorilor.” Acest termen, avertizează Thames, ar trebui să fie rezervat pentru „suprimarea cea mai violentă, abuzivă și extremă a religiei.” Conform acestui standard, creștinii din țările occidentale nu suferă persecuție. După cum Rabbi David Saperstein, activist renumit pentru libertatea religioasă, obișnuiește să spună: ar fi minunat dacă, pentru orice țară a lumii, cea mai mare provocare la adresa libertății religioase ar fi dacă un cofetar creștin conservator ar trebui să facă tortul pentru o căsătorie gay.¹⁸

Capcana 7: folosirea unui limbaj care înstrăinează

Această ultimă capcană este probabil mai puțin serioasă decât celelalte prezentate aici, însă este important să avem grijă să folosim un limbaj care încurajează, nu unul care îngreunează cauza combaterii persecuției. Două lucruri merită menționate aici.

În primul rând, însăși sintagma pe care o folosim pentru a ne exprima scopul – „libertatea religioasă” – este respingătoare pentru unii. Am folosit-o în această lucrare ca pe o prescurtare convenabilă, întrucât sunt american (iar acest termen are rădăcini istorice adânci în SUA) și pentru că mă adresez un public majoritar creștin. Pentru a evita însă percepția că ne interesează doar libertatea religioasă, este bine, mai ales în cadre publice și

legale, să folosim expresia „libertatea religioasă sau de convingere” – expresie ce se regăsește în Declarația Universală a Drepturilor Omului.

În al doilea rând, așa cum sublinia Erin Wilson de la Universitatea din Groningen, atât „libertatea religioasă”, cât și „libertatea religioasă sau de convingere” poate fi străină, chiar amenințătoare, pentru societățile neoccidentale care pun accent pe normele colective mai mult decât pe drepturile individului. În astfel de contexte, este mai de folos să se folosească termeni vernaculari precum armonie socială și egalitate, care pot constitui puncte de sprijin contextuale pentru libertatea religioasă. Chiar și în Occident, termenii pot părea suspecti unora datorită faptului că noțiunea de „libertate” a dobândit un ton partizan. Psihologul social Jonathan Haidt observă în *The Righteous Mind* că liberalii sacralizează cuvântul „egalitate”, iar conservatorii cuvântul „libertate.” Am observat cu interes că guvernul britanic a anunțat recent crearea unei inițiative pentru o perioadă de patru ani, în valoare de 12 milioane de lire sterline, inițiativă ce are un nume inovator și sensibil cultural: Coaliția pentru Egalitate Religioasă și Dezvoltare Inclusivă.¹⁹ La evenimentul de lansare al programului un participant a observat că a fost selectat termenul „egalitate religioasă”, nu „libertate religioasă” pentru că primul termen are rezonanță în mai multe locuri.

Concluzie

În această lucrare am examinat șapte capcane comune pe care le-am văzut în domeniul promovării libertății religioase creștine. Pornind de la exemplul lui Sebastien Castellion, de la experiența mea recentă și de la învățăturile Scripturii, am încercat să arăt o cale mai bună. Sper ca cititorii să devină mai activi, mai atenți și eficienți

implicați în promovarea libertății religioase. Atunci când vorbim sau ne rugăm pentru cei persecutați, oare manifestăm noi etica biblică sau ceea ce este mai bun din tradiția creștină? Atunci când vedem un articol în presa creștină despre persecuție sau primim un email cu cereri de finanțare sau de promovare legat de biserica persecutată, ar trebui să ne punem următoarele întrebări: Acest articol sau acest apel exagerează problema sau este subiectiv față de creștini? Îi discreditează pe necreștini sau neglijează suferința lor? Evidențiază simptomele unui „complex de persecuție” sau folosește un limbaj care înstrăinează? Recunoscând și evitând aceste capcane, putem deveni campioni constructivi și productivi pentru toți cei care suferă din pricina convingerilor lor.

Judd Birdsall este director la Institutul Cambridge pentru Religie și Studii Internaționale de la Clare College, Cambridge. Este și director executiv la Transatlantic Policy Network on Religion and Diplomacy și membru editorial la *The Review of Faith & International Affairs*. Înainte de a veni la Cambridge pentru studii doctorale, în 2011, a lucrat la Departamentul de Stat al SUA, la Biroul pentru Libertate Religioasă Internațională și ca angajat al biroului de planificare a politicilor din cadrul Secretariatului de Stat.

NOTE

[1] Citatul este preluat din lucrarea lui Castellion, *Contra Libellum Calvinii*, fol. E1v.

[2] Roland H Bainton, trans. *Concerning Heretics*, Columbia University Press, 1935, p.225.

[3] Ibid.

[4] Este important să observă că Biblia nu conține o afirmație generalizată despre libertatea religioasă, nici vreo chemare explicită la combaterea persecuției religioase. Așa cum observă Timothy Shah: „Chiar și o examinare sumară a Noului Testament demonstrează că acești apostoli nu numai că nu au avut nicio înclinație să aducă argumente împotriva persecuției, ci au arătat o tendință puternică de a o accepta și de a o îmbrățișa ca făcând parte din scopurile răscumpărătoare ale lui Dumnezeu.” Totuși, așa cum atestă cele două volume *Christianity and Freedom*, coeditate de Shah, o reflecție suplimentară asupra Scripturii, făcută de generațiile următoare de creștini, a dus la dezvoltarea unei relatări solide despre libertatea religioasă, bazată pe înțelegerea biblică a omului, a bisericii și a guvernului.

[5] Vezi prayforonebody.org.

[6] De exemplu, Pew consideră că finanțarea guvernamentală a școlilor confesionale, a educației religioase obligatorii în școlile publice și sprijinul statului pentru mentenanța proprietăților religioase sunt „restricții” ale libertății religiei. El face nuanțări bine-venite a ceea ce reprezintă procentul de „83%”, însă mă tem că ceea ce rămâne în mintea oamenilor este cifra alarmantă și nu nuanțările descriptive.

[7] Pentru a citi întreaga metodologie a cercetării și rezultatele, citiți „Anexa Raportului Anual din 2017” la www.religiousfreedom.eu/wp-content/uploads/2018/09/RS_Annex_v1_forprint_withbleed.pdf

[8] Daniel Philpott, Thomas Farr și Timothy Shah, *In Response to Persecution: Findings of the Under Caesar's Sword Project on Global Christian Communities*, 41.

[9] Ibid. 48.

[10] Citatele sunt din Biblie, versiunea New International Version, dacă nu se specifică altfel.

[11] 'Religious Freedom, The Path to Peace.'

Disponibil la

http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/en/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20101208_xliv-world-day-peace.html

[12] Vezi, de exemplu, Brim Grim and Roger Finke, *The Price of Freedom Denied: Religious Persecution and Conflict in the Twenty-First Century*, Cambridge University Press, 2011.

[13] *Concerning Heretics*, p.225.

[14] Chris Seiple, 'The lesson of Lebanon: Can this war-torn nation provide an example for getting along?' *Washington Post*, 15 ianuarie 2015, [washingtonpost.com/national/religion/the-lesson-of-lebanon-can-this-war-torn-nation-provide-an-example-for-getting-along-commentary/2015/01/15/03b86568-9d02-11e4-86a3-1b56f64925f6_story.html?utm_term=.7c90b0a5c98e](http://www.washingtonpost.com/national/religion/the-lesson-of-lebanon-can-this-war-torn-nation-provide-an-example-for-getting-along-commentary/2015/01/15/03b86568-9d02-11e4-86a3-1b56f64925f6_story.html?utm_term=.7c90b0a5c98e)

[15] Acest răspuns este cu 21% mai mare decât cel pentru toți americanii și cu 15% mai mare decât răspunsul de la protestanții care nu sunt albi. Vezi rezultatele complete de la Public Religion Research Institute la prri.org/research/survey-americansbelieve-protests-make-country-better-support-decreases-dramatically-protesters-identified-black/#.Vx52APkrJph

[16] Citat în Paul Marshall, 'Western Christians' Responses to Denials of Religious Freedom,' *Under Caesar's Sword: How Christians Respond to Persecution*. p.428.

[17] Knox Thames, Chris Seiple și Amy Rowe, *International Religious Freedom Advocacy: A Guide to Organizations, Law, and NGOs*, 2009. p.6.

[18] Notat în Jacob Lupfer, 'The Politics of Religious Freedom Under the Trump Administration,' *Religion & Politics*, 14 August 2018.

[19] 'Government commits £12 million to champion freedom of religion or belief worldwide,'
gov.uk/government/news/government-commits-12-million-tochampion-freedom-of-religion-or-belief-worldwide?fbclid=IwAR2aMOJmhxLTLICoOgBcrVw2yf8tZMe3GcFQN_h3mFc4wsYWD5yfCVyauM

